

Öğretmen Adaylarında Tükenmişliğin Yordayıcısı Olarak Mesleki Kaygı

Kayhan BOZGÜN^{1*}, Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU²⁺

¹Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Amasya, Türkiye

²Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Amasya, Türkiye

*Corresponding author: kayhanbozgun@gmail.com

+Speaker: kayhanbozgun@gmail.com

Presentation/Paper Type: Oral / Full Paper

Özet – Bu çalışmanın temel amacı, öğretmen adaylarının mezun olmadan önce var olabilecek mesleki kaygılarının tükenmişlik düzeylerini yordayıp yordamadığının belirlenmesidir. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2017-2018 eğitim öğretim yılının güz dönemindeki dördüncü sınıfta öğrenimlerine devam eden 350 öğretmen adayı bu çalışmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak; kişisel bilgi formu, Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu ile Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS kullanılarak basit doğrusal regresyon analizi, Pearson Moment Korelasyon katsayısı, *t* testi ve ANOVA testinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının tükenmişlikleri ve mesleki kaygılarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca, cinsiyet, yaş ve aile geliri değişkenlerinin tükenmişlik ve mesleki kaygı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının tükenmişlik düzeylerini istatistiksel olarak anlamlı ve düşük düzeyde yordadığı görülmüştür ($r=.23$; $p<.05$). Sonuç olarak, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinde mesleki kaygılarının anlamlı bir yordayıcı olduğu söylenebilir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda cinsiyet, yaş, aile geliri değişkenleri ile mesleki kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkileri detaylı inceleyen nitel ve nicel çalışmalar hazırlanabilir. Ayrıca bu konuyla ilgili üniversiteler arası karşılaştırmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler – Mesleki kaygı, Tükenmişlik, Öğretmen adayları, Regresyon

Abstract – The main purpose of this study is to determine whether preservice teachers' occupational anxieties that may exist before graduation predict their burnout levels. The study is a relational screening model of quantitative research methods. 350 preservice teachers who continue their education in Amasya University in the fourth semester of the 2017-2018 academic year constitute the sample group of this study. As a data collection tool; personal information form, Maslach Burnout Inventory-Student Form and Occupational Anxiety Scale for Teacher Candidates were used. In the analysis of data, simple linear regression analysis, Pearson Moment Correlation Coefficient, *t* test and ANOVA test were used. According to the findings obtained from the study, it was observed that the burnout and occupational anxieties of the preservice teachers were at a moderate level. In addition, gender, age and family income variables did not have a significant effect on burnout and occupational anxiety. It was found that the occupational anxieties of preservice teachers predicted the burnout levels statistically significant and low ($r = .23$; $p < .05$). In conclusion, it can be said that fourth grade preservice teachers' occupational anxieties are a significant predictor in their burnout levels. In future studies, qualitative and quantitative studies that examine the relationships between gender, age, family income variables and occupational anxiety and burnout levels can be prepared. Inter-university comparisons can also be made on these subjects.

Keywords – Occupational Anxiety, Burnout, Preservice teachers, Regression

I. GİRİŞ

Değişen dünya ile birlikte gelişen teknolojinin meydana getirdiği hızlı hayat akışının neden olduğu olumsuz durumlardan biri de tükenmişlik sendromudur. Özellikle çalışanların yüzde 80'i hayatlarının bir döneminde en az bir kez bu sendroma maruz kalabilmektedir. İnsanlarla etkileşimde olan meslek gruplarında sıklıkla görülebilen bir belirti olarak bilinen tükenmişlik sendromu ([8], [10]) ile ilgili en çok bilinen yaklaşım olan Maslach Tükenmişlik modeli tükenmişliği, bireylerin duygusal yönden kendilerini tükenmiş hissetmeleri (duygusal tükenme), işyerindeki insanlara karşı duyarsızlaşmaları (duyarsızlaşma) ve kişisel başarılarında azalma (yetkinlik noksanlığı) belirtisi olarak tanımlanmaktadır [4]. Öğretmenlik mesleği de tükenmişliğin

yaşandığı çalışma grupları arasında yer almaktadır. Öğretmenler, öğrenci-veli-okul yönetimi sorunları gibi farklı türde sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların bazıları küçük olup hızlı bir şekilde çözülürken; bazı sorunlarda çatışmazlıklar yaşanabilmektedir. Oluşan bu çatışmazlıkların sıklığı öğretmenlerde mesleki tükenmişliğe neden olabilmektedir [12]. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin kıdemli öğretmenlere göre daha fazla tükenmişlik yaşadıkları [16] göz önüne alındığında, bu mesleğe karşı kaygı duyabilecekleri söylenebilir. Görevinde yeni olan öğretmenlerin daha fazla tükenmişlik yaşamasının da nedeni bu kaygılar olabilir mi? Yıllara göre değişen KPSS sınavı sonucu atanma puanları öğretmen adaylarında atanma, görev,

ekonomik kaygılar oluşturabilmektedir. KPSS sınavında başarılı olup olmayacakları ile ilgili öğretmen adaylarının yaşadıkları kaygı, depresyon ve stres gibi faktörler tükenmişliğe neden olmaktadır [13]. Öğretmen adaylarının mesleki kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin bilinmesi, yetiştirecekleri öğrencilerin gelişimi ve mesleğe olan bağlılıkları açısından önemlidir [1]. Kaygı ve tükenmişlik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve kaygının tükenmişliğin bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir ([4], [5]). Ancak sözkonusu çalışmalarda kaygı türü olarak sınav kaygısı ve KPSS kaygısı gibi değişkenler ele alınırken; bu çalışmada mesleki kaygıya odaklanılmıştır. Bu yönüyle de bu çalışma özgün bir çalışma niteliğindedir. Bu çalışma ile öğretmen adaylarının mesleki kaygılarında tükenmişliğin bir yordayıcı olup olmadığı belirlenmesi amaçlanarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyi ve mesleki kaygı düzeyi toplam puanları cinsiyete, yaşa ve aile gelirine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları tükenmişlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı mıdır?

II. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin tükenmişlik düzeylerini yordayıp yordamadığını incelemek amaçlandığı için nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama deseni, belli değişkenler arasındaki ilişki düzeyini korelasyon katsayısı hesaplanarak belirleme, istatistiksel karşılaştırma yapma olanağı sağlar [11].

B. Örneklem

2017-2018 Eğitim Öğretim yılı güz döneminde Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesinin son sınıfında öğrenim gören 350 öğretmen adayı bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Sadece 4. Sınıfların seçilmesinin nedeni, KPSS sınavına hazırlık sürecinde yaşanan sınav ve atanma kaygısı gibi kaygılarla birlikte oluşabilecek tükenmişlik düzeyini belirlemektir. Araştırma örneklemine ait demografik özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının betimsel istatistikleri

	n	%
Cinsiyet		
Erkek	103	29.4
Kadın	247	70.6
Yaş		
20 yaş	49	14.0
21 yaş	167	47.7
22 yaş	68	19.4
23 yaş	66	18.9
Aile Geliri		
0-1400 TL	119.74	17.7
1401-2500 TL	117.20	30.6
2501-3500 TL	117.59	30.9
3501 ve üzeri	113.36	20.9

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına giren öğretmen adaylarının %29.4’ü (n=103) erkek ve %70.6’sı (n=247) kadındır. Öğrencilerin çoğu 21 yaşında olup (n=167), bu öğrencileri 22 yaşındaki (n=68), 23 yaşındaki (n=67) ve 20 yaşındaki (n=49) öğrenciler takip etmektedir. Öğrenciler aile gelir düzeyi açısından %17.7’si (n=62) 0-1400 TL arası, %30.6’sı (n=107) 1401-2500 TL arası, %30.9’u (n=108) 2501-3500 TL arası ve %20.9’u (n=73) 3501 ve üzeri aile gelirine sahiptir.

C. Veri Toplama Araçları

Maslach Tükenmişlik Ölçeği – Öğrenci Formu: Schaufeli, vd. [9] tarafından geliştirilen genel tükenmişlik formunun, öğrencilerde ve öğretmen adaylarına uygun olarak [10] hazırlanan kısa formudur. Ölçek, 16 madde ve 3 boyuttan oluşmaktadır. Öğrenci formunun Türkçeye uyarlama çalışmasını [3] gerçekleştirmiştir. Orijinal formunda 16 madde ve 3 alt boyuttan oluşan öğrenci formundaki 3 madde Türkçe formunda yapılan faktör analizi sonucunda ölçekten çıkarılmıştır. Bu çalışmada da 13 madde ve 3 alt boyuttan oluşan form kullanılmış ve ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Cronbach alfa ile .86 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği(MKÖ): Cabı ve Yalçınalp’ın [2] yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirmiş oldukları ölçek, toplam 45 madde ve sekiz alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar: görev merkezli kaygı (14 madde); ekonomik/sosyal merkezli kaygı (7 madde); öğrenci/iletişim merkezli kaygı (6 madde); meslektaş/veli merkezli kaygı (5 madde); kişisel gelişim merkezli kaygı (4 madde); atanma merkezli kaygı (3 madde); uyum merkezli kaygı (3 madde); okul yönetimi merkezli kaygı (3 madde) olarak belirlenmiştir. Ölçekte bulunan faktörlerin Cronbach Alfa katsayıları .67 ile .94 aralığında değerler almışlardır. Ölçeğin tamamının Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı geliştirme çalışmasında .95; bu çalışmada .96 olarak hesaplanmıştır.

D. Verilerin Analizi

Bu çalışmanın verileri SPSS 22 kullanılarak analiz edilmiştir. Normallik testleri ile verilerin normal olarak dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiş ve verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Bağımsız değişkenler ile bağımsız değişkenler arasında farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile; mesleki kaygının tükenmişliği yordayıp yordamadığı basit doğrusal regresyon analizi; regresyon analizi öncesi değişkenlerin ilişkisi Pearson Korelasyon testi ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, mesleki kaygı ölçeğinin alt boyut bazında değil de toplam puanı alınarak analizler gerçekleştirilmiştir.

III. BULGULAR, TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde ilk olarak araştırma kapsamında incelenen değişkenlere ilişkin betimsel istatistiklere; daha sonra bağımlı ve bağımsız değişkenler ile ilgili alt problemlerin test edilmesi sonucu ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan bağımlı değişkenler olan öğretmen adaylarının toplam tükenmişlik düzeyi ve toplam mesleki kaygı düzeyine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Tükenmişlik ve mesleki kaygı toplam puanlarının betimsel istatistikleri

	<i>Puan aralığı</i>	<i>Ort.</i>	<i>ss</i>	<i>n</i>	<i>p</i>
Tükenmişlik	16-61	37.73	8.69	350	.634
Mesleki Kaygı	48-221	116.91	34.25	350	.128

Tablo 2’de görüldüğü gibi gerçekleştirilen betimsel istatistik analizlerine göre ölçeklerin toplam puanlarında, öğretmen adaylarının tükenmişlik (*Ort.*: 37.73) ve mesleki kaygı (*Ort.*: 116.91) toplam puan ortalamaları orta düzeydedir. Cinsiyet değişkenine göre tükenmişlik ve mesleki kaygı puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bir dizi bağımsız örneklem için t-testi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3. Cinsiyete göre tükenmişlik ve mesleki kaygı puanları bağımsız örneklem için t testi sonuçları

	<i>Ort.</i>	<i>ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Tükenmişlik					
Erkek	37.39	8.94			
Kadın	37.88	8.60	348	-.48	.634
Mesleki Kaygı					
Erkek	112.59	34.19			
Kadın	118.71	34.18	348	-1.53	.128

Tablo 3’te görüldüğü gibi gerçekleştirilen bağımsız örneklem için t-testi sonucunda cinsiyete göre tükenmişlik ($t(348) = -.48, p > .05$) ve mesleki kaygı puanları ($t(348) = -1.53, p > .05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle, öğretmen adaylarında kadınların tükenmişlik ve mesleki kaygı toplam puanlarının erkeklerden ortalama olarak yüksek olmasına rağmen bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu çalışmaya benzer olarak Yılmaz [15] ve Esteve’in [6] çalışmalarında duygusal tükenme alt boyutunda tükenmişlik düzeyinin kadınlarda anlamlı şekilde daha fazla görüldüğü belirlenmiştir. Bu çalışmalarda örneklem grubunun yer aldığı üniversitelerde derslerde uygulanan stratejiler, derslerin zorluğu gibi nedenlerle tükenmişlik ve cinsiyet arasında bir farklılığın olduğu söylenebilir. İlgili literatürde, mesleki kaygı düzeylerinin erkeklerin lehine anlamlı farklılık gösterdiği belirlenerek bu çalışmaya zıt yönde bulgular ortaya çıkmıştır ([1], [7]). Bu çalışmada, mesleki kaygı düzeyinde cinsiyetin bir etkisinin olmadığı bulgularına göre, hem erkek hem kadın öğretmen adaylarının benzer oranda kaygı taşıdıkları sonucu çıkarılabilir. Yaş bağımsız değişkenine göre tükenmişlik ve mesleki kaygı puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA bulguları Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo 4. Yaşa göre tek yönlü ANOVA sonuçları

	<i>Ort</i>	<i>ss</i>	<i>sd₁, sd₂</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Tükenmişlik					
1. 20 yaş	37.27	8.57			
2. 21 yaş	38.25	8.60	3, 346	.40	.751
3. 22 yaş	37.03	8.34			

4. 23 yaş 37.50 9.46

Mesleki Kaygı

1. 20 yaş	119.74	37.21			
2. 21 yaş	117.20	33.10			
3. 22 yaş	117.59	34.21	3, 346	.36	.783
4. 23 yaş	113.36	35.37			

Tablo 4’te görülen yaşa göre tükenmişlik toplam puan ortalamalarına ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir puan farklılığının olmadığı bulunmuştur ($F(3, 346) = .40, p > .05$). Başka bir ifadeyle farklı yaş gruplarında öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyleri benzerdir. Aynı zamanda, yaşa göre mesleki kaygı puan ortalamalarında gruplar arasında da anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir ($F(3, 346) = .36, p > .05$). Şaban ve diğerleri (2004) öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını alt boyutlar bazında incelemiş ve ben merkezli alt boyutunda mesleki kaygının yaşa göre farklılaştığını diğer yedi boyutta bir farklılığın olmadığı bulgusuna ulaşmıştır (Akt. [1]). Bu bulgular genel olarak, öğretmen adaylarının mesleki kaygılarında yaşlarının belirleyici bir değişken olmadığına işaret etmektedir. Aile geliri değişkenine göre öğretmen adaylarının tükenmişlik ve mesleki kaygı puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulguları Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 5. Aile gelirine göre tek yönlü ANOVA sonuçları

	<i>Ort.</i>	<i>ss</i>	<i>sd₁, sd₂</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Tükenmişlik					
1. 0-1400 TL	36.40	8.74			
2. 1401-2500 TL	38.00	8.48			
3. 2501-3500 TL	37.33	8.69	3, 346	1.16	.326
4. 3501 ve üzeri	39.06	8.91			
Mesleki Kaygı					
1. 0-1400 TL	120.24	34.81			
2. 1401-2500 TL	118.27	32.19			
3. 2501-3500 TL	117.07	34.64	3, 346	.78	.504
4. 3501 ve üzeri	111.85	36.21			

Tablo 5’te görülen aile gelirine göre tükenmişlik toplam puan ortalamalarına ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir puan farklılığının olmadığı bulunmuştur ($F(3, 346) = 1.16, p > .05$). Başka bir ifadeyle farklı aile geliri gruplarında öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyleri benzerdir. Karakaş [8], çalışmada bu çalışmaya benzer bulguları saptayarak gelirin tükenmişlikte bir etkisinin olmadığını ifade etmiştir. Bu bulgular, gelir değişkeninin tükenmişliğin önemli belirleyicilerinden olmadığı sonucunu vermektedir. Tablo 5’in bir diğer bulgusuna göre, aile gelirine göre mesleki kaygı puan ortalamalarındaki gruplar arasında da anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir ($F(3, 346) = .78, p > .05$). Bu bulgu, öğretmen adaylarının aile geliri düştükçe kaygılarının arttığına ancak anlamlı bir değişken olmadığına işaret etmektedir. Ancak, Uludağ, ve diğerleri [14] çalışmalarında düşük aile gelirinin kaygıya neden olduğunu belirlemiştir. Bu çalışmadaki örnekte fark çıkmamasına rağmen düşük aile

gelirli bireylerin daha çok mesleki kaygı taşıyacakları söylenebilir. Öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyi toplam puanları ile mesleki kaygı düzeyleri toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6. Değişkenler arasındaki korelasyon değerleri

	1	2
1. Tükenmişlik		
2. Mesleki Kaygı	.23**	
Ortalama	37.73	116.91
Standart Sapma	8.69	34.24

Not: $p < .01$ **.

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyi toplam puanları ile mesleki kaygı düzeyleri ($r = .23$, $p < .01$) toplam puanları arasında düşük düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgulara göre öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyleri arttıkça kaygı düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Son olarak, Tablo 7'de öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyi toplam puanlarının tükenmişlik düzeylerini ne düzeyde ve yönde yordadığını belirlemek için gerçekleştirilen basit doğrusal regresyon analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo 7. Tükenmişlik düzeyi puanlarının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

	B	SH	β	t	p
Sabit	30.94	1.61		19.18	.001**
Kaygı	.6	.01	.23	4.39	.001**
R^2	.23				
Düz R^2	.05				
SH	8.47				
$F(1, 348)$	19.28				

Not: SH: Standart Hata, $p < .001$ **.

Basit doğrusal regresyon analizi sonucunda öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri puanlarının tükenmişlik düzeyi puanlarındaki değişimin % 5'ini açıkladığı görülmüştür ($F(1, 348) = 19.28$, $p < .001$, $\Delta R^2 = .05$). Düşük ve pozitif düzeyde etki büyüklüğüne sahip olan bu modele göre diğer değişkenler sabit tutulduğunda, kaygı düzeyleri yüksek olan öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyleri de yüksektir. Başka bir ifadeyle, öğretmen adaylarının kaygı puanlarındaki bir birim artış tükenmişlik düzeyi puanlarında 0.6 birimlik artış sağlamaktadır. Bu bulgulara benzer şekilde, Çapulcuoğlu ve Gündüz [4] çalışmasında tükenmişlik ile sınav kaygısı arasında ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular neticesinde, cinsiyet, yaş ve aile geliri değişkenlerinin öğretmen adaylarının tükenmişlik ile mesleki kaygı düzeyleri üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Öğrenim gördüğü üniversitedeki derslerin kolay olarak tanımlanması, üniversiteye girişteki başarı puanlarının diğer üniversitelere göre yüksek olarak daha başarılı olmaları, üniversitedeki hocaların öğrencilere karşı yaklaşımı gibi etkenlerin bu farklılığın oluşmasına neden olduğu düşünülebilir. Sonuç olarak tükenmişliğin ve mesleki kaygının, üniversitenin yapısı ve öğrenci başarısından da kaynaklanabileceği ifade edilebilir. Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının tükenmişlik düzeylerinin

anlamlı bir yordayıcısı olduğuna ilişkin bulgu, mesleki kaygının tükenmişliğe neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda cinsiyet, yaş, aile geliri değişkenleri ile mesleki kaygı ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkileri daha detaylı inceleyen nitel ve nicel çalışmalar hazırlanabilir. Ayrıca bu konuyla ilgili üniversiteler arası karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- [1] Akgün, F., & Özgür, H. (2014). Examination of the Anxiety Levels and Attitudes of the Information Technology Pre-Service Teachers Towards the Teaching Profession. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(5), 1206-1223.
- [2] Cabı E., & Yalçınalp S. (2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği (MKÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(44):85-96.
- [3] Çapri, B., Gündüz, B., & Gökçekan, Z. (2011). Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu'nun (Mte-Öf) Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 40(1), 134-147.
- [4] Çapulcuoğlu, U., & Gündüz, B. (2013). Öğrenci tükenmişliğini yordamada stresle başa çıkma, sınav kaygısı, akademik yetkinlik ve anne-baba tutumları. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 201-218.
- [5] Demir, M., & Gençdoğan, B. (2017). Okul Tükenmişliğini Yordamada Sınav Kaygısı Ve Akademik Başarının Etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(20), 111-126.
- [6] Esteve, E. B., (2008). Well Being and Performance in Academics Settings: The Predicting Roles of Self Efficacy, Doktora Tezi, University Jaume I de Castello.
- [7] Gözler, A., Bozgeyikli H., & Avcı, A. (2017). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Başarı Yönelimleri İle Mesleki Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 189-211.
- [8] Karakaş, M. (2017). Tükenmişlik Sendromunun Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri Üzerinden Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [9] Schaufeli, W. B., Leiter, M. P., Maslach, C., & Jackson, S. E. (1996). Maslach Burnout Inventory-General Survey. In C. Maslach, S. E. Jackson, ve M. P. Leiter (Eds.), *The Maslach Burnout Inventory—Test manual* (3rd ed.). Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- [10] Schaufeli, W. B., Martinez, I., Marques-Pinto, A., Salanova, M., & Bakker, A. (2002). Burnout and engagement in university students: A cross-national study. *Journal of Crosscultural Studies*, 33, 464-481.
- [11] Tekbıyık, A. (2015). İlişkisel araştırma yöntemi. Mustafa Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s.77-97). (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- [12] Tümkiye, S. ve Çavuşoğlu, İ. (2010). Sınıf Öğretmenliği Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 468-481.
- [13] Tümkiye, S. Aybek, B. ve Çelik, M. (2007). KPSS'ye girecek öğretmen adaylarındaki umutsuzluk ve durumluk-sürekli kaygı düzeylerini yordayıcı değişkenlerin incelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi (KUYEB)*, 7(2), 953-974.
- [14] Uludağ, G., Taşdöven H., & Dönmez, M. (2014). Polis Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 75-94.
- [15] Yılmaz, T. D. (2009). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanelerinde Tıpta Uzmanlık Öğrencilerinin Uzmanlık Tükenmişlik Düzeyi ile İlişkili Etmenler. Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- [16] Yılmaz, E., & Aslan, S. (2017). Lise Öğretmenlerinde Tükenmişlik, İş Doymu Ve Algılanan Sosyal Destek: Bursa İli Örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1861-1886.